

SAMOPROCJENA RAZINE ZADOVOLJSTVA I SAMOPOUZDANJA U PJEVAČKIM AKTIVNOSTIMA BUDUĆIH ODGOJITELJA I UČITELJA

Jelena Blašković Galeković

Učiteljski fakultet, Sveučilište u Zagrebu
Savska cesta 77, 10000 Zagreb, Hrvatska
jelena.blaskovic@ufzg.hr

Primljen: 30. 3. 2022.
Prihvaćen: 30. 9. 2022.

Pjevanje je način glazbenoga izričaja utkan u bit ljudskoga bića. Budući da je glas intimni instrument i oku nevidljiv, zahtijeva cjelovito upoznavanje i kultiviranje što podrazumijeva muskulatornu memoriju, kondiciju i stjecanje senzibiliteta za osluškivanje kvalitete zvuka. U sustavu odgoja i obrazovanja pjevanje je dio strukturiranoga programa s ciljem razvijanja pjevačkih sposobnosti i općenitoga oblikovanja glazbene kulture sudionika odgojno-obrazovnoga procesa. Osjećaj samopouzdanja i viđenje sebe kao kompetentnoga i osposobljenoga stručnjaka na području pjevanja od iznimne je važnosti za kvalitetan rad u struci odgojitelja i učitelja. Cilj rada bio je ispitati studente Ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja i studente Učiteljskog studija Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu kako doživljavaju i procjenjuju svoje pjevačke sposobnosti prema elementima pjevanja koje treba njegovati u radu s djecom. Istraživalo se koliko uživaju u pjevačkim aktivnostima, kako procjenjuju svoje zadovoljstvo i osjećaj samopouzdanja prilikom prakticiranja pjevanja te postoji li povezanost između zadovoljstva i samopouzdanja pri pjevanju s vrstom i godinom studija. Istraživanje je provedeno u akademskoj godini 2021./2022., a obuhvatilo je 162 ispitanika. Rezultati istraživanja pokazuju kako su studenti Učiteljskog fakulteta zadovoljni vlastitim pjevačkim sposobnostima te ih procjenjuju dobrima. S druge strane, osjećaju manjak samopouzdanja i sigurnosti prilikom izvođenja pjevačkih aktivnosti tijekom visokoškolske formacije. T-test je pokazao kako postoji statistički značajna razlika u procjeni zadovoljstva pjevačkim sposobnostima između studenata Ranoga i predškolskoga odgoja i

obrazovanja te Učiteljskog studija. Kruskal-Wallis testom utvrđeno je postojanje statistički značajnih razlika između studenata viših godina studija u procjeni većega zadovoljstva i višega samopouzdanja pri pjevačkim aktivnostima u odnosu na studente nižih godina studija.

Ključne riječi: *odgoj i obrazovanje, osjećaj osposobljenosti, područje pjevanja, studenti Učiteljskog fakulteta*

Uvod

Pjevanje je iznimno važno u glazbenom obrazovanju djece ranoga i predškolskoga te primarnoga odgoja i obrazovanja. Poznavanje građe vokalnoga aparata i razumijevanje pjevačkih odlika bitno je radi optimalnoga razvoja pjevačkih sposobnosti i kvalitete pristupa u radu s djecom.

Pjevanje je umijeće glazbenoga izražavanja ljudskim glasom. Ono podrazumijeva sluh, pamćenje i reprodukciju te uključuje fizičku i umjetničku sastavnicu. Fiziološki, pjevački talent može biti definiran kao posebna ljudska sposobnost u koordiniranju i kontroli mišićne strukture vokalnoga aparata pri pjevanju. Pjevanje podrazumijeva intonacijsku točnost, odnosno sposobnost diskriminacije tonskih visina, mogućnost kontrole intonacije, pjevanje u širini opsega glasa te motiviranost za pjevanje (Watts *et al.*, 2006).

Tijekom fakultetskoga obrazovanja budućih odgojitelja i učitelja potreban je znanstveni i egzaktni pristup pjevanju. Takav pristup senzibilizira studente za refleksivno-kritički stav, za samokontrolu u vlastitom profesionalnom razvoju kao pjevača (glazbeni dio odgojiteljske i učiteljske struke) te otvara mogućnosti za rješavanje potencijalnih pjevačkih problema. Poznavanje anatomije, fiziologije i funkcioniranja vokalnoga aparata vodi do razumijevanja vlastitoga pjevanja u smislu samokontrole i razlikovanja kvalitativnih pjevačkih karakteristika (Latukefu, 2010). Pjevački kvalitetno kultivirani odgojitelji i učitelji mogu adekvatno i samopouzdan pristupiti glazbenom obrazovanju djece. Nedovoljno glazbeno predznanje i slabo samopouzdanje često vodi do odbojnosti za provođenje glazbenih aktivnosti kod osoba koji nisu specijalisti za glazbu (Bresler, 1993). Osjećaj nesigurnosti ne smije biti opravdanje za neprovođenje ili nedovoljno provođenje pjevačkih aktivnosti s djecom u vrtiću i školi.

Pjevačke aktivnosti odgojno-obrazovnoga kadra i samopouzdanje

Pjevanje je razvojna sposobnost (Atterburry i Silcox, 1993; Blašković, 2015). Uloženo vrijeme i pravilno tehničko vježbanje utječu na kvalitetu izvedbe, ali i intonacijsku stabilnost bilo da je riječ o djeci ili o odraslim osobama (Persellin *et al.*, 2002; Rutkowski i Snell Miller, 2003; Hronbach i Taggart, 2005; Ekicia i Bilena, 2010; Mitchell, Kenny i Ryan, 2010; Blašković, 2015). Pjevanje je jedna od omiljenih glazbenih aktivnosti među djecom i učenicima. Prema istraživanju Mizenera (2008) trećina sati glazbene nastave koristi se za pjevanje jer za točno pjevanje treba razviti određenu skupinu vještina. Kako bi se postigla intonacijska točnost pri pjevanju kod djece, važan je model koji imitiraju u pjevanju. Dokazano je da je dječji, a iza njega odrasli ženski glas, najbolji model za učenje pjevanja u vrtiću i školi (Green, 1990; Riegle i Gerrity, 2011). Muški bi model, zbog specifične građe, frekvencije i boje glasa, u radu s djecom trebao pjevati falsetom, odnosno u realnoj intonaciji djece (Flowers i Dunne-Sousa, 1990; Hendley i Persellin, 1996; Hronbach i Taggart, 2005). U istraživanju Hronbacha i Taggarta (2005) te McKinney (2005) pokazalo se da djeca bolje savladavaju intonacijsku točnost ako model pri pjevanju ne pjeva vibratom. S obzirom na navedeno, odgojiteljeva i učiteljeva boja glasa služi kao vokalno identifikacijsko sredstvo koje djeca kopiraju u dobrim i u lošim pjevačkim navikama što ih obvezuje na uzorno i dosljedno pjevačko ponašanje i navike (Coblenser i Muhar, 2003; Trollinger, 2010).

Pjevačka aktivnost, bilo vođena uputama stručnjaka ili intuitivnim kontinuiranim pjevanjem, dovodi do poboljšanja vokalnih sposobnosti studenata u vidu intonacijske točnosti i proširenja opsega glasa. To je pokazalo istraživanje Blašković (2015) koje je provedeno sa studentima odgojiteljskoga studija u trajanju od dvije akademske godine. Istraživanje Ekicia i Bilene (2010) ukazalo je na važnost pjevanja i pjevačkih vježbi kod studenata učiteljskoga fakulteta u Turskoj. Ispitanici su iskazali potrebu i želju da se učenje pjevanja produži, obogati i proširi literaturom dječjih pjesama te da se, s obzirom na vokalne karakteristike pojedinca, posveti vrijeme vokalnoj tehnici pjevanja za razne glazbene žanrove. Osim razvoja pjevačkih kvaliteta, turski studenti učiteljskoga fakulteta ističu važnost uvođenja i govornih vježbi tijekom studija.

Richards (1999) je proveo istraživanje u kojemu je ispitivao što utječe na samopouzdanje budućih učitelja prilikom pjevačkih aktivnosti. Ispitivano se uživanje, što pridonosi osjećaju uživanja, što studenti misle o svojim pjevačkim sposobnostima i kakvo im je samopouzdanje prilikom pjevanja u raznim okolnostima kod 61 studenata prve i treće godine studija. Istraživanje je pokazalo kako 59 % studenata jako uživa ili uživa u pjevanju, dok 38 % ne uživa. Više od polovice (52 %) ispitanika slaže se s izjavom da se može postati dobar pjevač uz vježbu, 56 % smatra da se mora imati talent da bi se dobro pjevalo, dok 58 % smatra da je dobar glas urođen. Polovica studenata smatra da ima prosječan glas, četvrtina da im je glas ispod prosjeka, dok petina smatra da imaju iznadprosječni glas. Njih 70 % smatra da profesor može pomoći u poboljšavanju pjevanja. Gotovo se svi ispitanici u potpunosti slažu ili slažu da bi uživalo učiti djecu pjesme te da bi uživalo u sviranju dječjih pjesmica. Njih 66 % vjeruje da bi dobro provodili aktivnosti pjevanja s djecom. Studenti treće godine smatraju da se pjevanje može naučiti ili poboljšati vježbom.

U Leejevom (2009) istraživanju u Južnoj Koreji na 606 ispitanika, 15 % učitelja nikada nije imalo nikakvu vrstu glazbenoga obrazovanja. Ispitanici su izjavili kako se prilikom pjevanja osjećaju dovoljno samopouzdanje te ih većina provodi glazbene aktivnosti dva puta tjedno radi osjećaja radosti i aktivnosti djece. Ipak, nedovoljno glazbenih sadržaja, posebice nedostatak ideja i nedovoljno posjedovanje vještina sviranja na instrumentu za posljedicu ima nedostatak samopouzdanja ispitanika za provođenje glazbenih aktivnosti.

Nedostatak samopouzdanja često je posljedica etiketiranja djece tijekom obrazovne vertikale kao djecu koja mogu ili ne mogu pjevati. Za razvoj glazbenih sposobnosti i pjevačkih vještina od ključne je važnosti pozitivan kontekst učenja što može rezultirati podizanjem samopouzdanja i uživanja u pjevanju. U istraživanju Richardsa i Durranta (2003) u Londonu sudjelovali su odrasli ljudi koji su u djetinjstvu etiketirani kao »ne-pjevači« te su bili uključeni u zbor kako bi naučili pjevati. Ispitanici su imali zadatak sami se smjestiti u kategorije pjevača. Upravo oni koji su etiketirani kao »ne-pjevači« od struke i sami su se svrstali u tu kategoriju zbog srama i straha od pogreške. U razdoblju od sedam mjeseci pjevačkog tretmana u zboru, dogodila su se poboljšanja na području pjevanja i samopouzdanja pri pjevanju. Dio ispitanika shvatio

je kako je pjevanje razvojni proces te su se uključili u naprednu grupu zbora.

Istraživanje u Grčkoj (Koutsoupidou, 2010) ukazalo je na činjenicu da studenti, budući odgojitelji, pri svojim prvim glazbenim aktivnostima osjećaju probleme sa samopouzdanjem i samopoštovanjem. Nisko samopouzdanje često uključuje tjeskobu koja se isprepliće s uzbuđenjem zbog izvođenja glazbenih aktivnosti. Tjeskoba je često posljedica osjećaja straha studenata od prakticanja glazbe tijekom njihova fakultetskoga obrazovanja (Welch *et al.*, 2004). Gavin (2012) ističe kako manjak samopouzdanja može imati za posljedicu čak i odustajanje od fakulteta jer prema Hamannu i Ebie (2009) stečeno samopouzdanje tijekom studija reflektira se u kvaliteti rada kasnije. Percepcija sebe kao efikasne osobe osposobljene za struku daje konačni pečat i oblikuje osobu kao stručnjaka. Pozitivna ili negativna samoprocjena može se odraziti na uspješnost u radu dugoročno (Hesterman, 2012). S obzirom na navedeno, važno je da studijski programi osiguraju dovoljno uputa o načinima rada kako bi pružili primjerene pjevačke kompetencije studentima u cilju razvijanja osjećaja ljubavi prema glazbi da oni mogu, kao budući odgojitelji i učitelji, djelovati i raditi samouvjereno i suvereno.

Metodologija

Problem, cilj i hipoteze istraživanja

Osjećaj radosti, uživanja i samopouzdanja studenata prilikom usvajanja i provođenja glazbenih sadržaja tijekom tercijarnoga obrazovanja odrazit će se na njihov rad u vrtiću ili školi. Loša iskustva tijekom studija, nikakvo ili slabo formalno glazbeno obrazovanje prije studija, mogu rezultirati negativnim stavom i podcjenjivanjem vlastitih glazbenih sposobnosti i znanja što vodi do manjka samopouzdanja i manjega osjećaja osposobljenosti za izvođenje glazbenih te posebno pjevačkih sadržaja (Bresler, 1993; Nikolić, 2014; Šulentić-Begić, 2016; Nikolić, 2017). To može biti odraz organizacije, prirode i strukture glazbenih predmeta na studiju. Cilj ovoga rada je ispitati kako studenti Učiteljskoga fakulteta u Zagrebu procjenjuju svoje pjevačke sposobnosti, zadovoljstvo svojim stečenim pjevačkim kvalitetama te koliko se osjećaju sigurnima prilikom provođenja pjevačkih aktivnosti. Ispitalo se po-

stoji li razlika u visini procjene zadovoljstva pjevačkim sposobnostima i samopouzdanja pri izvođenju između studenata Ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja te Učiteljskog studija na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Ispitalo se i postoji li razlika u procjeni visine zadovoljstva pjevačkim kvalitetama i samopouzdanja s obzirom na godinu studija. Sukladno navedenom cilju postavljene su sljedeće hipoteze:

- H1: Pretpostavlja se da su studenti Učiteljskog fakulteta u Zagrebu zadovoljni svojim pjevačkim sposobnostima.
- H2: Pretpostavlja se da sudionici istraživanja osjećaju manjak samopouzdanja i sigurnosti prilikom izvođenja pjevačkih aktivnosti.
- H3: Pretpostavlja se da postoje razlike u procjeni zadovoljstva stečenim pjevačkim sposobnostima i razini samopouzdanja pri pjevanju između studenata Ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja te studenata Učiteljskog studija.
- H4: Pretpostavlja se da studenti viših godina studija procjenjuju zadovoljstvo svojim pjevačkim sposobnostima i samopouzdanje višim u odnosu na studente nižih godina.

Uzorak ispitanika

Istraživanje je provedeno u akademskoj godini 2021./2022. Sudjelovali su studenti Ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja prve, druge i treće godine studija (N=61; f=37,7 %) te studenti druge, treće, četvrte i pete godine Učiteljskog studija (N=101; f=62,3 %) Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Glazbeno obrazovanje na odgojiteljskom studiju odvija se tijekom tri godine sveučilišnoga pred-diplomskog programa.¹ Na Učiteljskom studiju glazbeno obrazovanje započinje u drugoj i završava u četvrtoj godini.² Studente pete godine Učiteljskoga studija uključilo se u istraživanje s obzirom na njihovo cjelokupno iskustvo studiranja i na vremenski odmak od studijske glazbene formacije za zvanje učitelja. U istraživanju je ukupno sudjelovalo 162 ispitanika.

---

¹ *Opis predmeta – Silabusi. Preddiplomski sveučilišni studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*, Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet.

² *Opis predmeta – Silabusi. Učiteljski studij*, Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet.

Instrument

Za potrebe istraživanja konstruiran je samostalni upitnik. Upitnik je sadržavao pitanja objektivnoga tipa (vrsta studija, godina studija) te subjektivnoga (procjena visine zadovoljstva i razine samopouzdanja pri pjevanju) gdje su ispitanici prema petostupanjskoj skali iznosili vlastita mišljenja o postavljenim tvrdnjama. Valjanost instrumenata provjerila se postupkom faktorizacije glavnih komponenata. Utvrđena su dva faktora s karakterističnim korijenima iznad 1, koji zajedno objašnjavaju 42,47 % varijance (KMO=0,867; Bartlettov test: $p=0,000$) što govori o valjanosti instrumenta. Ukupno su dva faktora nastala na osnovi 30 tvrdnji. Koeficijenti unutarnje konzistencije za svaki dobiveni faktor u rasponu su od zadovoljavajućih do visokih. Za prvi faktor *zadovoljstvo pjevačkim sposobnostima* je $\alpha=0,88$, za drugi faktor koji se odnosi na *samopouzdanje prilikom prakticiranja pjevačkih aktivnosti* ispitanika je $\alpha=0,75$.

Analiza podataka i statistička obrada

Prikupljeni podatci obradili su se u statističkom programu (SPSS 21.0). Za deskriptivnu statistiku nominalnih i ordinalnih varijabli izračunale su se frekvencije (f), relativne frekvencije (%), aritmetička sredina (M), dominantna vrijednost (mode), median (Md), standardna devijacija (SD) te mjera normalnosti distribucije (skewness, kurtosis). S obzirom na nenormalnost distribucije, za provjeru hipoteza upotrijebljen je neparametrijski Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis test i t-test.

Rezultati i rasprava

Glazbeni dio odgojiteljske i učiteljske struke podrazumijeva cjelovitost u glazbenom obrazovanju. To uključuje poznavanje glazbenoga područja koje se grana na osnove glazbenoga jezika, poznavanje povijesti glazbe, različitih oblika glazbene umjetnosti te njihove primjene u radu s djecom i učenicima (Blašković i Novaković, 2013; Blašković 2014; 2016). Konkretno u praksi to znači posjedovanje sviračkih i pjevačkih znanja i vještina, sposobnost analitičkoga slušanja glazbe, uključivanje glazbene kreativnosti u rad te metodičku osposobljenost

za provođenje svih navedenih segmenata glazbenog područja (Šulentić Begić, 2013; Svalina, 2015; Nikolić, 2017).

Zadovoljstvo pjevačkim kvalitetama

Područje pjevanja jedno je od najzastupljenijih glazbenih aktivnosti s djecom u vrtićima i školama. Ispitanici su procjenjivali zadovoljstvo vlastitim pjevačkim kvalitetama. Pjevačka kvaliteta podijeljena je u nekoliko kategorija. Ispitanici su procjenjivali svoje pjevačke kvalitete, potom prepoznavanje tvorbenih elemenata pjevanja i kvalitetu svojeg glasa spram budućeg zanimanja. Pitanja su bila postavljena na petostupanjskoj skali iskazujući stupanj slaganja za tvrdnje (1 – ne slažem se uopće do 5 – slažem se u potpunosti). U Tablici 1 prikazani su rezultati procjene ispitanika o zadovoljstvu vlastitim pjevačkim kvalitetama.

Tablica 1. Procjena razine zadovoljstva pjevačkom kvalitetom (N=162)

	Min	Max	M	Mo	Md	SD	SK	KA
Općenito govoreći zadovoljan/na sam svojim pjevanjem.	1	5	3,15	3	3,00	1,15	-0,13	-0,75
Imam lijep glas.	1	5	2,84	3	3,00	1,23	0,13	-0,83
Smatram da imam prosječan glas.	1	5	3,43	3	3,00	1,17	-0,22	-0,80
Smatram da imam ispodprosječan glas.	1	5	2,12	1	2,00	1,18	0,87	-0,18
Smatram da imam iznadprosječno lijep glas.	1	5	2,02	1	2,00	1,09	0,97	0,27
Nisam zadovoljan/na svojim pjevačkim vještinama.	1	5	2,93	3	3,00	1,33	-0,07	-1,15

Većina čestica prema aritmetičkoj sredini su srednje vrijednosti. Iz deskriptivne statistike može se iščitati kako se studenti Učiteljskoga fakulteta u Zagrebu djelomično slažu da su općenito zadovoljni svojim pjevačkim sposobnostima. Prema distribuciji frekvencija odgovora, najviše ispitanika odgovorilo je kako 'nije uopće zadovoljno' do 'djelomično je zadovoljno' svojim pjevačkim sposobnostima (59,9 %), a njih 40,1 % je 'zadovoljno' ili je 'u potpunosti zadovoljno'. Prema mišljenju ispitanika, njih 25,3 % smatra da su njihove pjevačke sposobnosti nedovoljne ili slabe, 42 % smatra da su dobre, dok ih 32,7 %, smatra vrlo dobrim ili izvrsnim. Djelomično se slažu kako imaju lijep glas. Najviše ispitanika, 38,3 %, ne slaže se s tvrdnjom da imaju lijep glas, 34 % je neodlučno, dok 27,7 % smatra kako imaju lijepi glas. Najniže aritmetičke sredine zabilježene su na tvrdnjama koje su oprečne, a odnose se na doživljaj vlastita glasa ispodprosječnim ili iznadprosječnim. Zanimljivo je da se 68,5 % ispitanika ne slaže da imaju ispodprosječni glas, a u isto vrijeme njih 71,6% smatra da nemaju iznadprosječni glas. Većina ispitanika (46,9 %) slaže se da ima prosječan glas, dok se 31,5 % smatra da ima djelomično prosječan glas. Ujedno, na toj tvrdnji je zabilježena najviša aritmetička sredina. Nastavno na percepciju vlastita glasa, ispitanici su procjenjivali pjevačke sposobnosti na skali u rasponu od 1 (nikakve) do 5 (izvrsne). Pokazalo se da svoje pjevačke sposobnosti procjenjuju dobrima ($M=3,10$; $SD=0,92$) što se podudara s percepcijom vlastita glasa kao prosječnoga. U istraživanju Bačlije Sušić (2018) većina studenata odgojiteljskoga studija smatra da ima dobre (33,3 %) ili vrlo dobre (32,9 %), dok 12,1 % smatra da ima izvrsne pjevačke sposobnosti. To je pokazalo i istraživanje Blašković (2016) provedeno na 356 studenata odgojiteljskih studija u Hrvatskoj i Sloveniji prema kojemu studenti učiteljskih fakulteta smatraju svoje pjevačke sposobnostima dobrima.

Pjevanje je strukturalno linearno vođeno muziciranje koje uključuje melodiju, ritam, osjećaj za tempo, artikulaciju teksta te osjećaj za karakter glazbe (Špiler, 2012). Dobar pjevač je onaj kojemu se razumije svaka riječ (Casini, 2010). To se odražava u vidu jasne artikulacije ritma i izražajnosti teksta. Gledajući glazbene elemente koje treba uvažiti prilikom pjevanja, 69,1 % ispitanika se u potpunosti slaže ili se slaže s tvrdnjom da imaju dobar osjećaj za ritam, 23,5 % se djelomično slaže, dok se svega 7,4 % ne slaže s tom tvrdnjom. Većina ispitanika smatra da ima osjećaj za prepoznavanje tempa (67,9 %), nešto više od petine

se djelomično slaže s tim (22,5 %), a svega desetina smatra kako tome nije tako (9,3 %). Prilikom izvođenja dječjih pjesama, 69,2 % studenata pazi na interpretaciju pjesme, 24,1 % djelomično uvažava interpretaciju, dok 6,8 % studenata uopće ne razmišlja o tome. Rezultati deskriptivne statistike o procjeni prepoznavanja tvorbenih elemenata pjevanja prikazani su u Tablici 2.

Tablica 2. Procjena tvorbenih elemenata pjevanja (N=162)

	Min	Max	M	Mo	Md	SD	SK	KA
Prepoznajem intonacijski točno pjevanje.	1	5	3,41	4	4,00	1,24	-0,40	-0,79
Prepoznajem lijepo pjevanje.	1	5	4,33	5	4,00	0,78	-1,21	1,80
Pri pjevanju pravilno artikuliram tekst i ritam pjesme.	1	5	3,79	4	4,00	1,01	-0,60	-0,06
Imam dobar osjećaj za ritam.	2	5	3,98	5	4,00	0,94	-0,49	-0,79
Imam dobar osjećaj za prepoznavanje tempa.	2	5	3,90	4	4,00	0,95	-0,45	-0,76
Pazim na izražajnost pjesme prilikom izvedbe iste.	1	5	3,89	4	4,00	0,90	-0,51	-0,21

Prema visini aritmetičke sredine, studenti se slažu da imaju vrlo dobar osjećaj za ritam, osjećaj za prepoznavanje tempa te da paze na izražajnost, tj. interpretaciju prilikom izvedbe pjesme. Najviše aritmetičke sredine zabilježene su na tvrdnjama *prepoznajem lijepo pjevanje*, gdje se njih 87,6 % slaže ili se u potpunosti slaže kako čuju lijepo pjevanje. Svega 2,5 % procjenjuje kako to ne može. Iako je najniža aritmetička sredina zabilježena na tvrdnji povezanoj s prepoznavanjem intonacijski točnog pjevanja, njih 51,2 % slaže se ili se u potpunosti slaže da pre-

poznaje intonacijski točno pjevanje, 23,5 % ispitanika se ne slaže ili se u potpunosti ne slaže, dok se 25,3 % djelomično slaže s tom tvrdnjom.

Da se pjevanje razvija vježbom svjesni su i studenti u visokom postotku (85,2 %), dok jako mali broj smatra da tome nije tako (2,4 %) ili da je djelomično tako (12,3 %). 72,2 % smatra da bez pomoći profesora ne mogu pjevački napredovati, 21,6 % djelomično se slaže s tim, a 6,2 % uopće ne misli tako. U Tablici 3 prikazani su deskriptivni pokazatelji za procjenu vlastitoga pjevanja s obzirom na buduću struku te stečena znanja i iskustva.

Tablica 3. Procjena vlastitog pjevanja s obzirom na buduću struku, stečena znanja i iskustva (N=162)

	Min	Max	M	Mo	Md	SD	SK	KA
Sposoban/na sam raditi i izvršavati pjevačke zadatke podjednako uspješno kao i većina drugih studenata.	1	5	3,79	4	4,00	1,08	-0,57	-0,58
Moj glas je dovoljno kvalitetan za rad s djecom / učenicima.	1	5	3,75	4	4,00	0,97	-0,35	-0,47
Kontinuirano radim na svojem pjevanju i ljepoti glasa.	1	5	2,76	3	3,00	1,33	0,18	-1,10
Točnost pjevanja razvija se vježbom.	1	5	4,38	5	5,00	0,84	1,44	2,22
Pomoć profesora glazbe važna je za moj pjevački napredak.	1	5	4,07	5	4,00	0,99	-0,87	0,22
Kao budući učitelj/odgojitelj trebam lijepo pjevati kako bih bio/la dobar uzor učenicima/djeci.	1	5	3,72	5	4,00	1,13	-0,59	-0,43

Ispitanici se slažu s time da su podjednako sposobni u izvršavanju pjevačkih zadataka kao i kolege s kojima studiraju, s čime se slaže 64,9 % studenata, 14,7 % se ne slaže, a 20,4 % djelomično se slaže s tom tvrdnjom. Više od polovice ispitanika (59,9 %) slaže se i s tvrdnjom da je njihov glas dovoljno kvalitetan za rad s djecom, 30,9 % ispitanika djelomično se slaže s tim, a samo 9,2 % ne misli kako je tome tako. Više od polovice ispitanika misli da u radu s djecom trebaju biti uzor u pjevanju (59,9 %), četvrtina ispitanika (25,9 %) djelomično se slaže s tim, dok šestina njih (14,2 %) smatra kako ne moraju biti uzorni učitelji ili odgojitelji u pjevanju. Najviše aritmetičke sredine zabilježene su na tvrdnjama *točnost pjevanja razvija vježbom* i *pomoć profesora glazbe važna je za pjevački napredak*. Veliki broj ispitanika ne misli da kontinuirano radi na svom pjevanju i ljepoti glasa (44,4 %), trećina ispitanika misli suprotno njima (30,8 %), dok četvrtina smatra kako to čini samo djelomično (24,7 %). Ujedno na toj tvrdnji je i najniža aritmetička sredina.

Uzevši u obzir sve tvrdnje prema kojima su ispitanici procjenjivali zadovoljstvo u pjevanju (pjevačka kvaliteta, prepoznavanje tvorbenih elemenata pjevanja i kvaliteta vlastitog glasa spram budućeg zanimanja), od ukupno 18 tvrdnji na njih 10 aritmetička sredina je iznad 3,5 što podrazumijeva visoke stupnjeve slaganja (4 – slažem se; 5 – slažem se u potpunosti). Hipoteza H1 kojom se pretpostavlja se da su studenti Učiteljskoga studija u Zagrebu zadovoljni svojim pjevačkim sposobnostima je potvrđena.

Procjena razine samopouzdanja pri pjevanju

Osjećaj učinkovitosti u provođenju aktivnosti itekako utječe na kvalitetu rada kasnije u struci. Vannattahall (2010) smatra da formiranje uvjerenja o učinkovitosti znatno doprinosi kvaliteti ljudskoga funkcioniranja. Pozitivna i uspješna iskustva jačaju osjećaj učinkovitosti, dok neuspjesi narušavaju. Hamann i Ebie (2009) smatraju kako je stečeno samopouzdanje za vrijeme studiranja od ključne važnosti za obavljanje posla kasnije. Dakle, stečeno znanje, uz osjećaj učinkovitosti, odražava se u kvaliteti posla. Na temelju navedenoga, postavila se hipoteza H2 kojom se pretpostavlja da ispitanici osjećaju manjak samopouzdanja i sigurnosti prilikom izvođenja pjevačkih aktivnosti. Rezultati su prikazani u Tablici 4.

Tablica 4. Procjena samopouzdanja prilikom pjevačkih aktivnosti (N=162)

	Min	Max	M	Mo	Md	SD	KA	KS
Želim imati više samopouzdanja u pjevanju.	1	5	4,11	5	4,00	1,10	-1,32	1,16
Mišljenje profesora o mojem pjevanju utječe na moje samopouzdanje.	1	5	4,01	5	4,00	1,12	-1,08	0,42
Osjećam tjeskobu prilikom pjevanja pred ljudima (razred, kolege).	1	5	3,32	4	4,00	1,37	-0,38	-1,06
Volim pjevati kada me nitko ne sluša.	1	5	4,48	5	5,00	0,97	-1,98	3,31
Samopouzdanje je važno prilikom izvođenja dječjih pjesma javno.	2	5	4,39	5	5,00	0,76	-0,96	0,00
Osjećam se dovoljno osposobljenim/nom za samostalno učenje novih pjesmica svirajući i pjevajući ih bez prisutnosti i uputa profesora.	1	5	3,67	5	4,00	1,09	-0,20	-1,15
Duži vremenski period učenja pjevanja daje bolje rezultate.	2	5	4,46	5	5,00	0,71	-1,03	0,15
Potrebno je više pjevačkih kolegija tijekom studija.	1	5	3,32	3	3,00	1,27	-0,30	-0,89

Videnje vlastitog pjevanja utječe na izbjegavanje pjevačkih aktivnosti.	1	5	3,45	3	3,00	1,26	-0,37	-0,78

Rezultati pokazuju da 77,7 % ispitanika pri pjevanju želi imati više samopouzdanja što je vidljivo i iz aritmetičke sredine, a posebice kada pjevaju javno (85,8 %). To se može povezati s tvrdnjom da 85,2 % studenata voli pjevati kada ih nitko ne sluša, a na toj tvrdnji ujedno je i najviša aritmetička sredina. 74,1 % ispitanika ističe kako im je važno mišljenje profesora koje utječe i na njihovo samopouzdanje. Da je samopouzdanje pri izvođenju dječjih pjesma važno smatra njih 85,5 %, da nije važno 1,2 %, dok se 13 % ispitanika djelomično slaže s tim. Zanimljivo je da se (bez obzira što žele imati više samopouzdanja pri pjevanju) više od polovice ispitanika (54,9 %) osjeća dovoljno osposobljenim za samostalno učenje novih pjesama bez prisutnosti profesora. Zasiurno je to odraz kontinuiranog rada tijekom studija i svijesti studenata kako se glazbene vještine razvijaju s vježbom i vremenom. Kako se 88,9 % ispitanika slaže ili se u potpunosti slaže da duži vremenski period ima pozitivan utjecaj na razvoj pjevačkih sposobnosti, gotovo polovica ispitanika (46,3 %) smatra da treba biti više pjevačkih kolegija tijekom studija. Naime, pjevanje je razvojna vještina (Rutkowski i Snell Miller, 2003; Ekicia i Bilena, 2010; Blašković, 2015) te je logično da frekventnost pjevačkih kolegija tijekom studija ima beneficije na razvoj pjevačkih vještina, ali i na osjećaj učinkovitosti (Richards i Durrant, 2003; Vannattahall, 2010).

Rezultati visine aritmetičkih sredina na varijablama koje se odnose na osjećaj samopouzdanja pokazuju kako ispitanici osjećaju manjak samopouzdanja i sigurnosti prilikom izvođenja pjevačkih aktivnosti čime se potvrđuje hipoteza H2.

Razlike u zadovoljstvu i samopouzdanju studenata Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te Učiteljskog studija

Pjevački osposobljeni trebaju biti i budući odgojitelji i učitelji. S obzirom na postojanje razlika u njihovim studijskim programima, ispitivalo se postoji li razlika u procjeni zadovoljstva pjevačkim kvali-

tetama i razini samopouzdanja pri pjevanju između studenata po vrsti studija. Postavljena je hipoteza H3 kojom se pretpostavlja da postoje razlike u procjeni zadovoljstva stečenim pjevačkim sposobnostima i razine samopouzdanja pri pjevanju između studenata Ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja te studenata Učiteljskoga studija.

Radi bolje preglednosti tvrdnji, zadovoljstvo pjevačkim kvalitetama i osjećaj samopouzdanja prikazani su zasebno. S obzirom na normalnost distribucije, koristio se Mann-Whitney U test. Rezultati za zadovoljstvo pjevačkim kvalitetama prikazani su u Tablici 5, a za procjenu razine samopouzdanja pri pjevanju u Tablici 6.

Tablica 5. Zadovoljstvo pjevačkim kvalitetama i iskustvima studenata Učiteljskog fakulteta u Zagrebu (N RPOO=61; N US=101)

	Vrsta studija ³	M _{rank}	Sum _{rank}	Z	U	p																																														
Općenito govoreći zadovoljan/na sam svojim pjevanjem.	RPOO	70,46	4299,50	-2,397	2407,000	0,017																																														
	US	87,43	8903,50				Imam lijep glas.	RPOO	74,43	4564,00	-1,452	2649,500	0,146	US	85,01	8639,00	Smatram da imam prosječan glas.	RPOO	88,34	5144,50	-0,617	2907,500	0,537	US	79,79	8058,50	Smatram da imam ispodprosječan glas.	RPOO	81,45	4968,50	-0,011	3077,500	0,991	US	81,53	8234,50	Smatram da imam iznadprosječno lijep glas.	RPOO	73,33	4520,00	-1,648	2582,000	0,099	US	85,68	8683,00	Nisam zadovoljan/na svojim pjevačkim vještinama.	RPOO	90,20	5550,50	-2,050	2489,000
Imam lijep glas.	RPOO	74,43	4564,00	-1,452	2649,500	0,146																																														
	US	85,01	8639,00				Smatram da imam prosječan glas.	RPOO	88,34	5144,50	-0,617	2907,500	0,537	US	79,79	8058,50	Smatram da imam ispodprosječan glas.	RPOO	81,45	4968,50	-0,011	3077,500	0,991	US	81,53	8234,50	Smatram da imam iznadprosječno lijep glas.	RPOO	73,33	4520,00	-1,648	2582,000	0,099	US	85,68	8683,00	Nisam zadovoljan/na svojim pjevačkim vještinama.	RPOO	90,20	5550,50	-2,050	2489,000	0,040	US	75,39	7652,50						
Smatram da imam prosječan glas.	RPOO	88,34	5144,50	-0,617	2907,500	0,537																																														
	US	79,79	8058,50				Smatram da imam ispodprosječan glas.	RPOO	81,45	4968,50	-0,011	3077,500	0,991	US	81,53	8234,50	Smatram da imam iznadprosječno lijep glas.	RPOO	73,33	4520,00	-1,648	2582,000	0,099	US	85,68	8683,00	Nisam zadovoljan/na svojim pjevačkim vještinama.	RPOO	90,20	5550,50	-2,050	2489,000	0,040	US	75,39	7652,50																
Smatram da imam ispodprosječan glas.	RPOO	81,45	4968,50	-0,011	3077,500	0,991																																														
	US	81,53	8234,50				Smatram da imam iznadprosječno lijep glas.	RPOO	73,33	4520,00	-1,648	2582,000	0,099	US	85,68	8683,00	Nisam zadovoljan/na svojim pjevačkim vještinama.	RPOO	90,20	5550,50	-2,050	2489,000	0,040	US	75,39	7652,50																										
Smatram da imam iznadprosječno lijep glas.	RPOO	73,33	4520,00	-1,648	2582,000	0,099																																														
	US	85,68	8683,00				Nisam zadovoljan/na svojim pjevačkim vještinama.	RPOO	90,20	5550,50	-2,050	2489,000	0,040	US	75,39	7652,50																																				
Nisam zadovoljan/na svojim pjevačkim vještinama.	RPOO	90,20	5550,50	-2,050	2489,000	0,040																																														
	US	75,39	7652,50																																																	

³ RPOO = Rani i predškolski odgoj i obrazovanje; US = Učiteljski studij

Prepoznajem intonacijski točno pjevanje.	RPOO	67,52	4122,50	-3,018	2227,500	0,003
	US	89,23	9080,50			
Prepoznajem lijepo pjevanje.	RPOO	70,90	4336,50	-2,416	2434,000	0,016
	US	87,16	8866,50			
Pri pjevanju pravilno artikuliram tekst i ritam pjesme.	RPOO	73,38	4499,50	-1,709	2585,000	0,087
	US	85,65	8703,50			
Imam dobar osjećaja za ritam.	RPOO	73,84	4532,50	-1,596	2613,500	0,110
	US	85,37	8670,50			
Ima dobar osjećaj za prepoznavanje tempa.	RPOO	72,10	4423,00	-1,990	2507,000	0,047
	US	86,43	8780,00			
Pazim na izražajnost pjesme prilikom izvedbe iste.	RPOO	68,39	4176,50	-2,190	2280,000	0,004
	US	83,59	8498,00			
Sposoban sam raditi i izvršavati pjevačke zadatke podjednako uspješno kao i većina drugih studenata.	RPOO	66,13	4039,00	-3,359	2143,000	0,001
	US	90,07	9164,00			
Moj glas je dovoljno kvalitetan za rad s učenicima/djecom.	RPOO	72,52	4428,00	-1,967	2532,500	0,049
	US	86,18	8775,00			
Kontinuirano radim na svom pjevanju i ljepoti glasa.	RPOO	76,75	4705,00	-0,943	2791,000	0,346
	US	83,59	8498,00			
Točnost pjevanja razvija se vježbom.	RPOO	81,92	4997,00	-0,099	3055,000	0,921
	US	81,25	8206,00			

Pomoć profesora glazbe važna je za moj pjevački napredak.	RPOO	76,65	4687,00	0,296	2784,500	0,296
	US	83,66	8516,00			
Kao budući učitelj/odgojitelj trebam lijepo pjevati kako bih bio dobar uzor učenicima/djeci.	RPOO	72,27	4431,50	-1,938	2517,500	0,053
	US	86,33	8771,50			

$p \leq 0,05$

Uvidom u rezultate Mann-Withney U testa, a prema aritmetičkim sredinama i sumi rangova, može se primijetiti da studenti Učiteljskoga studija imaju više procjene na svim tvrdnjama u odnosu na studente Ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja. Na ukupno osam od osamnaest tvrdnji postoji statistički značajna razlika. Te razlike vidljive su na sljedećim tvrdnjama: *općenito govoreći zadovoljan/na sam svojim pjevanjem; sposoban sam raditi i izvršavati pjevačke zadatke podjednako uspješno kao i većina drugih studenata; prepoznajem intonacijski točno pjevanje; pazim na izražajnost pjesme prilikom izvedbe iste; prepoznajem lijepo pjevanje; općenito govoreći zadovoljan sam svojim pjevanjem; nisam zadovoljan/na svojim pjevačkim vještinama; imam dobar osjećaj za prepoznavanje tempa; moj glas je dovoljno kvalitetan za rad s učenicima/djecom.*

Rezultati procjene razine samopouzdanja prikazani su Tablici 6.

Tablica 6. Samopouzdanje pri prakticiranju pjevačkih aktivnosti (N=162)

	Vrsta studija	M_{rank}	Sum_{rank}	Z	U	p
Želim imati više samopouzdanja u pjevanju.	RPOO	84,04	5141,50	-0,633	2864,500	0,527
	US	79,15	8061,50			
Mišljenje profesora o mojem pjevanju utječe na moje samopouzdanje.	RPOO	76,30	4665,00	-1,124	2763,500	0,261
	US	83,87	8538,00			

Osjećam tjeskobu prilikom pjevanja pred ljudima (razred, kolege).	RPOO	99,17	6109,00	-4,030	1941,500	0,000
	US	69,92	7094,00			
Volim pjevati kada me nitko ne sluša.	RPOO	82,00	5020,00	-0,132	3050,000	0,895
	US	81,20	8021,00			
Samopouzdanje je važno prilikom izvođenja dječjih pjesma javno.	RPOO	81,70	4999,50	-0,108	3007,000	0,914
	US	80,57	8203,50			
Osjećam se dovoljno osposobljenim za samostalno učenje novih pjesmica svirajući i pjevajući ih bez prisutnosti i uputa profesora.	RPOO	59,52	3634,50	-4,788	1740,000	0,000
	US	94,10	9568,50			
Duži vremenski period učenja pjevanja dalje bolje rezultate.	RPOO	74,70	4572,00	-1,565	2666,500	0,118
	US	84,84	8631,00			
Potrebno je više pjevačkih kolegija tijekom studija.	RPOO	73,04	4488,50	-1,715	2564,500	0,086
	US	85,86	8714,50			
Viđenje vlastitog pjevanja utječe na izbjegavanje pjevačkih aktivnosti.	RPOO	93,96	5731,50	-2,709	2564,500	0,007
	US	73,98	7471,50			
	US	73,98	7471,50			

$p \leq 0,05$

Od devet tvrdnji koje se odnose na osjećaj samopouzdanja studenata prilikom pjevanja, na tri postoji statistički značajna razlika. Studenti Učiteljskog studija osjećaju *tjeskobu prilikom pjevanja pred ljudima (razred, kolege)*, potom *osjećaju se dovoljno osposobljenim za samostalno učenje novih pjesmica svirajući i pjevajući ih bez prisutnosti i uputa profesora* u odnosu na studente Ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja. Studenti Ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja osjećaju tjeskobu prilikom pjevanja pred ljudima te njihovo viđenje vlastita pjevanja utječe na izbjegavanje pjevačkih aktivnosti, za razliku od studenata Učiteljskoga studija.

Za testiranje razlika u zadovoljstvu pjevačkim kvalitetama i samopouzdanju pri izvođenju pjevačkih aktivnosti, kao kompozitnim varijablama, između studenta Ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja i Učiteljskoga studija, upotrijebio se t-test. Rezultati su prikazani u Tablici 7.

Tablica 7. Procjena zadovoljstva i samopouzdanja ispitanika s obzirom na vrstu studija (N=162)

	Vrsta studija	M	SD	t	df	P
Zadovoljstvo	RPOO	56,44	8,60	-2,707	121,923	0,008
	US	60,11	8,21			
Samopouzdanje	RPOO	31,95	3,78	-0,464	122,133	0,638
	US	32,24	4,04			

$p \leq 0,05$

T-test je pokazao kako postoji statistički značajna razlika kod jedne kompozitne varijable koja se odnosi na zadovoljstvo pjevačkim kvalitetama. Studenti Učiteljskog studija procjenjuju zadovoljstvo višim u odnosu na studente Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Budući da je samo na jednoj varijabli pronađena statistički značajna razlika, hipoteza H3 je djelomično potvrđena.

Vremenski period učenja pokazao se važnim prilikom stjecanja pjevačkih kvaliteta i osjećaja samopouzdanja pri pjevanju (Blašković, 2015). Iz tog razloga postavila se hipoteza H4 kojom se pretpostavlja da studenti viših godina imaju duže pjevačko iskustvo, osjećaju veće zadovoljstvo i više samopouzdanja u odnosu na studente nižih godina. Rezultati su prikazani u Tablici 8.

Tablica 8. Procjena zadovoljstva i samopouzdanja ispitanika s obzirom na godinu studija (N=162)

	Godina studija	N	M _{Rank}	Kruskal – Wallis	df	p
Zadovoljstvo	Prva godina	29	71,95	10,887	4	0,028
	Druga godina	49	68,27			
	Treća godina	33	98,38			
	Četvrta godina	27	92,11			
	Peta godina	24	84,92			
Samopouzdanje	Prva godina	29	84,17	14,139	4	0,007
	Druga godina	49	61,74			
	Treća godina	33	89,29			
	Četvrta godina	27	99,67			
	Peta godina	24	87,46			

$p \leq 0.05$

Kruskal-Wallis testom ispitivana je razlika u procjeni zadovoljstva i samopouzdanja pri pjevačkim aktivnostima s obzirom na godinu studija. Iz Tablice 8 može se vidjeti kako postoje statistički značajne razlike na obje kompozitne varijable. Studenti viših godina (3., 4. i 5.) procjenjuju oba faktora višim u odnosu na 1. i 2. godinu studija. Stoga je hipoteza H4 kojom se pretpostavilo da studenti viših godina studija procjenjuju zadovoljstvo svojim pjevačkim sposobnostima i samopouzdanje višim u odnosu na studente nižih godina potvrđena. Slično istraživanje provela je Burak (2019) na uzorku od 395 studenata predškolskoga odgoja i obrazovanja i primarnoga obrazovanja na učiteljskom fakultetu u Turskoj. Istraživala je povezanost osjećaja vlastite učinkovitosti u odnosu na glazbene sposobnosti i poučavanje glazbenog. Rezultati su pokazali da studenti viših godina, studenti koji imaju ranija sviračka iskustva ili trenutačno sviraju neki instrument, pokazuju viši osjećaj učinkovitosti spram vlastitih glazbenih sposobnosti i poučavanja glazbe. Ujedno, vjerovanje u vlastite glazbene sposobnosti povezano je i s osjećajem vlastite učinkovitosti u poučavanju glazbe.

Zaključak

Pjevanje je jedna od temeljnih glazbenih aktivnosti u radu s djecom (Mizner, 2008; Lee, 2009; Denac, 2010). Prema Denac (2008), učestalost izvođenja glazbenih aktivnosti na ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju povezana je s odgojiteljevom zainteresiranošću za planiranje glazbenih aktivnosti. Želja za prakticiranjem pjevačkih aktivnosti povezana je s osjećajem zadovoljstva i razinom samopouzdanja pri njihovom izvođenju. Karim i sur. (2021) zaključili su da je osjećaj vlastite učinkovitosti usko povezan s motivacijom, fokusom, radošću, pronalaženjem novih i kreativnijih rješenja, s lakšim suočavanjem s preprekama, lakšim prihvaćanjem konstruktivne kritike, smanjenjem napetosti i sl., što utječe na poboljšavanje i osjećaj samopouzdanja pri praktičnoj primjeni. Osjećaj vlastite učinkovitosti ključno je razvijati tijekom formacije budućeg odgojno-obrazovnog kadra. Vannattahall (2010) smatra kako osjećaj osobne učinkovitosti nije samo stvar kapaciteta nego je puno kompleksniji, s obzirom na činjenicu da se jednom formirani osjećaj učinkovitosti neizbježno odražava na razinu kvalitete ljudskoga funkcioniranja općenito. Percepcija o vlastitoj učinkovitosti utječe na postignuća, donošenje odluka za realizaciju određene akcije, ali i na samu spremnost da ih se izvodi (Zarza-Alzugaray *et al.*, 2020).

Osjećaj zadovoljstva vlastitim pjevačkim vještinama i osjećaj samopouzdanja pri izvođenju pjevačkih aktivnosti bili su u fokusu ovoga istraživanja. Ispitanici su se izjasnili da imaju dobre pjevačke vještine te većina ispitanika uživa u pjevanju i pjevačkim aktivnostima. Jedan od imperativa obrazovanja je permanentno usavršavanje u svim segmentima odgojiteljske i učiteljske profesije, a to uključuje i usavršavanje pjevačkih sposobnosti. Gotovo svi ispitanici rado bi nastavili povremeno, često ili uvijek usavršavati svoje pjevačke vještine (96,2 %). Ujedno ispitanici osjećaju manjak samopouzdanja i sigurnosti pri provođenju pjevačkih aktivnosti. Neka istraživanja pokazala su da studenti učiteljskih fakulteta osjećaju potrebu za intenzivnijim glazbenim usavršavanjem praktičnih segmenata glazbenoga obrazovanja čemu pripada i pjevački odgoj (Blašković i Novaković, 2013; Blašković, 2015; Bačlija Sušić, 2018). Osjećaj zadovoljstva, samopouzdanja i učinkovitosti, uz pozitivan stav, bitni su za stjecanje vještina i znanja dugoročnoga karaktera (Siebenaler, 2006).

Studijski programi za buduće odgojitelje i učitelje razlikuju se u dužini trajanja i količini glazbenih predmeta. Na oba studijska smjera poučava se glazba i svi studenti trebaju razviti kompetencije za pjevačke aktivnosti. Istraživanjem se utvrdilo postojanje razlika u procjeni zadovoljstva stečenim pjevačkim sposobnostima pri pjevanju između studenata Ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja te studenata Učiteljskoga studija. Studenti Učiteljskoga studija pokazuju više zadovoljstva s pjevačkim aktivnostima. U razini samopouzdanja nije pronađena statistički značajna razlika. Može se pretpostaviti kako se dužina studiranja i stjecanja iskustva ipak odražava na zadovoljstvo, ali ne i na samopouzdanje. Razlika je prisutna između nižih i viših godina studija gdje oni koji duže stječu glazbeno obrazovanje osjećaju i više zadovoljstva i veće samopouzdanje pri pjevačkim aktivnostima. U istraživanju na 84 ispitanika kojima glazba nije primarni odabir već se ispitanici glazbom bave amaterski, Bernabé-Valero i sur. (2019) istraživali su održavanje motivacije, percepciju o vlastitim vještinama, zadovoljstvo postignućima, trud, važnost glazbe u životu ispitanika te percepciju njihova žrtvovanja. Pokazalo se da oni ispitanici koji smatraju da je učenje glazbe dar osjećaju više zahvalnosti i više su posvećeni bavljenju glazbom te će ulagati više truda. Oni koji su zadovoljniji svojim glazbenim sposobnostima pokazuju više zahvalnosti i prostora za napredovanje.

Zadovoljstvo i osjećaj samopouzdanja budućih odgojitelja i učitelja na području pjevanja od ključne su važnosti za kvalitetan rad s djecom u vrtiću i školi. Stoga tijekom studija, osim vještina, treba razvijati pozitivan stav i radost prema pjevanju, ali i glazbenim aktivnostima općenito.

Literatura

- Addressi, Anna, R.; Carugati, Felice (2010), »Social representations of the ‘musical child’: An empirical investigation on implicit music knowledge in higher teacher education«, *Music Education Research*, 12(3), str. 311–330. <https://doi.org/10.1080/14613808.2010.505645>
- Atterbury, Betty W.; Silcox, Lynn (1993), »The effect of piano accompaniment of kindergarteners’ developmental singing ability«, *Journal of Research in Music Education*, 41(1), str. 40–47.
- Bačlija Sušić, Blaženka (2018), »Preschool teachers’ music competencies based on preschool education students’ self-assessment«, *Croatian Journal of Education*, 20(Sp.Ed.No.1), str. 113–129. <https://doi.org/10.15516/cje.v20i0.3048>

- Bernabé-Valero, Gloria; Blasco-Magraner, José Salvador, Moret-Tatay, Carmen, (2019), »Testing motivational theories in music education: The role of effort and gratitude«, *Frontiers in behavioral neuroscience, Music cognition II*, 13. <https://doi.org/10.3389/fnbeh.2019.00172> Dostupno na: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fnbeh.2019.00172/full> [10. 2. 2022.].
- Blašković, Jelena; Novaković, Svetlana (2013), »Early childhood and preschool education university students' views and assessments regarding visual art and music areas«, *Croatian Journal of Education*, 15(3), str. 583–598.
- Blašković, Jelena (2014), »Glasbeni profil študentov predšolske vzgoje glede na njihovo predhodno izobraževanje«, *Glasbeno-pedagoški zbornik Akademije za glasbo v Ljubljani*, 20, str. 51–70.
- Blašković, Jelena (2015), »The effect of singing education on some preschool education students' music achievements«, *Glasbeno-pedagoški zbornik Akademije za glasbo v Ljubljani*, 23, str. 17–37.
- Blašković, Jelena (2016), »Ocena pridobljenih znanj in sposobnosti študentov predšolske vzgoje na glasbenem področju na pedagoških fakultetah v Sloveniji in na Hrvaškem«, *Glasba v šoli in vrtcu*, št. 3–4, letnik XIX, Revija Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, str. 30–40.
- Bresler, Liora (1993), »Music in a double-bind: Instruction by non-specialists in elementary schools«, *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 115, str. 1–14. Dostupno na: https://www.academia.edu/21188192/Music_in_a_Double_Bind_Instruction_by_Non-Specialists_in_Elementary_Schools [3. 2. 2020.].
- Burak, Sabahat (2019), »Self-efficacy of pre-school and primary school pre-service teachers in musical ability and music teaching«, *International Journal of Music Education*, 37(3), str. 257–271. <https://doi.org/10.1177/0255761419833083>
- Casini, Claudio (2010), *L' arte di ascoltare la musica*, Milano: RCS Libri S.p.A.
- Coblenser, Horst; Muhar, Franz (2003), *Dih in glas: navodila za dobro govorenje*, Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Denac, Olga (2008), »A case study of preschool children's musical interests at home and at school«, *Early Childhood Education Journal*, 35, str. 439–444. doi:10.1007/S10643-007-0205-4
- Denac, Olga (2010), *Teoretična izhodišča načrtovanja glasbene vzgoje v vrtcu*, Ljubljana: Debora.
- Ekicia, Tülay; Bilena, Sermin (2010), »A study of need analysis on individual voice education course for music teacher training«, *Procedia Social and Behavioral Sciences* 2, str. 4878–4886. Dostupno na: <https://cyberleninka.org/article/n/1268995/viewer> [22. 2. 2022.].
- Flowers, Patricia J.; Dunne-Sousa, Deborah (1990), »Pitch-pattern accuracy, tonality, and vocal range in preschool children's singing«, *Journal of Research in Music Education*, 38(2), str. 102–114. <https://doi.org/10.2307/3344930>
- Gavin, Russell B. (2012), »An exploration of potential factors affecting student withdrawal from an undergraduate music education program«, *Jo-*

- urnal of Research in Music Education*, 60(3), str. 310–323. <https://doi.org/10.1177/0022429412454662>
- Green, Georgia A. (1990), »The effect of vocal modeling on pitchmatching accuracy of elementary school children«, *Journal of Research in Music Education*, 38(3), str. 225–231. <https://doi.org/10.2307/3345186>
- Hamann, Donald; Ebie, Brian (2009), »Students' perceptions of university method class preparation for teaching across music disciplines«, *Update: Applications of Research in Music Education*, 27(2), str. 44–51. <https://doi.org/10.1177/8755123308330045>
- Hendley, Andrew J.; Persellin, Diane C. (1996), »How the lower adult male voice and the male falsetto voice affect children's vocal accuracy«, *Update: Applications of Research in Music Education*, 14(2), str. 9–14. <https://doi.org/10.1177/875512339601400203>
- Hesterman, Philip K. (2012), »Growing as a professional music educator«, *General Music Today*, 25(3), str. 36–41. <https://doi.org/10.1177/1048371311435274>
- Hornbach, Christina M.; Taggart, Cynthia C. (2005), »The relationship between developmental tonal aptitude and singing achievement among kindergarten, first-, second-, and third-grade students«, *Journal of Research in Music Education*, 53(4), str. 322–331. <https://doi.org/10.1177/002242940505300404>
- Karim, Mohammad R.; Masud, Nurrudin A.; Masum, Billah; Subarna, Taherun N.; Billah, Masum; Wienaah, Prosper (2021), »Self-efficacy: A key components of teacher effectiveness«, *Asian Journal of Education and Social Studies*, 25(1), str. 24–34. [doi:10.9734/AJESS/2021/v25i130590](https://doi.org/10.9734/AJESS/2021/v25i130590)
- Koutsoupidou, Theano (2010), »Self-assessment in generalist preservice kindergarten teachers' education: Insights on training, ability, environments, and policies«, *Arts Education Policy Review*, 111, str. 105–111. <https://doi.org/10.1080/10632911003626937>
- Latukefu, Lotte (2010), »Peer assessment in tertiary level singing: Changing and shaping culture through social interaction«, *Research Studies in Music Education*, 32(2), str. 61–73. [doi:10.1177/1321103X10370091](https://doi.org/10.1177/1321103X10370091)
- Lee, Youngae (2009), »Music practices and teachers' needs for teaching music in public preschools of South Korea«, *International Journal of Music Education*, 27(4), str. 356–371.
- McKinney, James (2005), *Diagnosis and Correction of Vocal Faults*, Long Grove, IL: Wavwland Press.
- Mitchell, Helen F.; Kenny Dianna. T.; Ryan, Maree (2010), »Perceived improvement in vocal performance following tertiary-level classical vocal training: Do listeners hear systematic progress?«, *Musicae Scientiae*, 14(1), str. 73–93. <https://doi.org/10.1177/102986491001400103>
- Mizener, Charlotte, M. (2008), »Our singing children: Developing singing accuracy«, *General Music Today*, 21(3), str. 18–24. [doi:10.1177/1048371308317086](https://doi.org/10.1177/1048371308317086)
- Nikolić, Lidija (2014), »Obrazovanje budućih učitelja razredne nastave za vođenje pjevanja u razredu«, u: M. Petrović (ur.), *Sociološki aspekt pedagogije i izvo-*

- đaštva u scenskim umetnostima, Beograd: Fakultet muzičke umetnosti, str. 81–99. Dostupno na: https://bib.irb.hr/datoteka/758924.Lidija_Nikolic_education_of_futurepdf [4. 2. 2020.].
- Nikolić, Lidija (2017), »Evaluacija modela glazbenoga obrazovanja budućih učitelja primarnoga obrazovanja«, *Školski vjesnik: časopis za pedagogijsku teoriju i praksu*, 66(2), str. 161–179. Dostupno na: file:///E:/Dokumenti/Desktop/Vjesnik_2_Lidija_Nikolic.pdf [3. 2. 2020.].
- Persellin, Diane C.; Smith, Linda; Klein, Martha; Taguiam Emily (2002), »An investigation of the effects of vocal modeling on the development of singing ability in kindergarten children«, *Texas Music Education Research*, str. 63–70. Dostupno na: https://www.tmea.org/wp-content/uploads/Research/TexasMusicEducationResearch_2002.pdf#page=63 [18. 2. 2022.].
- Richards, Carol (1999), »Early childhood preservice teachers' confidence in singing«, *Journal of Music Teacher Education*, 9(1), str. 6–17.
- Richards, Helen; Durrant, Colin (2003), »To sing or not to sing: A study on the development of 'non-singers' in choral activity«, *Research Studies in Music Education*, 20(1), str. 78–89. doi:10.1177/1321103X030200010501
- Riegle, Aron M.; Gerrity, Kevin W. (2011), »The pitch-matching ability of high school choral students: A justification for continued direct instruction«, *Update: Applications of Research in Music Education*, 30 (1), str. 10–15. <https://doi.org/10.1177/8755123311418618>
- Rutkowski, Joan; Snell Miller, Martha (2003), »A longitudinal study of elementary children's acquisition of their singing voices«, *Update: Applications of Research in Music Education*, 22(1), str. 5–14.
- Svalina, Vesna (2015), *Kurikulum nastave glazbene kulture i kompetencije za poučavanje glazbe*, Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
- Siebenaler, Dennis (2006), »Training teachers with little or no music background: Too little, too late?«, *Update: Applications of Research in Music Education*, 24(2), str. 14–22. Dostupno na: - <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.827.4223&rep=rep1&type=pdf> [1. 10. 2019.].
- Špiler, Bruna (2012), *Umjetnost solo pjevanja*, reprint izdanje iz 1972., Novi Herceg: NVO »BRUNA«.
- Šulentić Begić, Jasna (2013), »Kompetencije učitelja primarnoga obrazovanja za poučavanje glazbe«, *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 29(1), str. 252–269.
- Šulentić Begić, Jasna (2016), »Glazbene kompetencije budućih učitelja«, *Napredak*, 157 (1–2), str. 55–69.
- Trollinger, Valerie L. (2010), »The brain in singing and language«, *General Music Today*, 23(2), str. 20–23. doi:10.1177/1048371309353878
- Učiteljski fakultet u Zagrebu, *Opis predmeta – Silabus. Prediplomski sveučilišni studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*, Sveučilište u Zagrebu:

- Učiteljski fakultet. Dostupno na: https://www.ufzg.unizg.hr/wp-content/uploads/2020/03/RPOO_silabi_svi.pdf [3. 1. 2022.].
- Učiteljski fakultet u Zagrebu, *Opis predmeta – Silabusi. Učiteljski studij*, Sveučilište u Zagrebu: Učiteljski fakultet. Dostupno na: https://www.ufzg.unizg.hr/wp-content/uploads/2020/03/US903_CORE.pdf [3. 1. 2022.].
- Vannatthall, Jennifer Elizabeth (2010), »Music education in early childhood teacher education: The impact of a music methods course on pre-service teachers' perceived confidence and competence to teach music«, doktorska disertacija, Illinois: Urbana. Dostupno na: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/16854/1_VannattaHall_Jennifer.%20pdf?sequence=4 [15. 6. 2013.].
- Watts, Christopher; Barnes-Burroughs, Kathryn; Blanton, Juli Estis (2006), »The singing power ratio as an objective measure of singing voice quality in untrained talented and nontalented singers«, *Journal of Voice*, 20(1), str. 82–88. doi: 10.1016/j.jvoice.2004.12.003.
- Welch, Graham Frederick; Hallam, Susane; Lamont, Akexandra; Swanwick, Keith (2004), »Mapping music education research in the UK«, *Psychology of Music*, 32(3), str. 239–290. doi:10.1177/0305735604043257
- Zarza-Alzugaray, Francisco Javier; Casanova, Oscar; McPherson Gary E.; Orejudo, Santos (2020), »Music self-efficacy for performance: An explanatory model based on social support«, *Frontiers in psychology*, International Symposium on Performance Science 2019. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01249> Dostupno na: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2020.01249/full> [11. 2. 2022.].

SELF-ASSESSMENT OF THE LEVEL OF SATISFACTION AND SELF-CONFIDENCE OF STUDENTS' SINGING COMPETENCE AT THE TEACHER EDUCATION FACULTY

Jelena Blašković Galeković

Singing is a way of musical expression interwoven into the human beings' very essence. Voice, as an intimate instrument invisible to the eye, demands as fuller use as possible, which includes muscular stamina and refined listening to sounds. In the educational system, singing is a part of a structured programme with the goal of developing singing abilities and musical culture of participants in the educational process in general. Feeling self-confident and having an image of oneself as a competent and qualified expert in the singing area is of the utmost importance for quality work in the profession of preschool teachers or teachers. The goal of this study was to examine how students at the Teacher Education faculty perceive themselves and assess their singing abilities according to the

singing elements we should nourish in working with children. The study aimed at examining how much the students enjoy singing activities, how they appraise their sense of self-confidence in singing, and to which extent the feeling of competence in singing is related with the time component of learning. It was investigated how teachers assess their satisfaction and self-confidence in singing, and whether the connection between these constructs and the type and year of study exists. The research involving 162 participants was conducted in the academic year 2021/2022. The results have shown that students of teacher education faculty are satisfied with their singing abilities and evaluate them well. On the other hand, they lack self-confidence and are not self-assured during singing activities. The results of the t-test showed a statistically significant difference in the assessment of satisfaction with singing abilities between students of early and preschool education and teacher education. The Kruskal-Wallis test determined the existence of statistically significant differences between students of higher years of study and those at lower year of studying according to their assessment of satisfaction with singing activities, wherein students at higher study years gave higher assessments.

Keywords: *education, singing domain, sense of efficiency, students of teacher education faculty*